

RAPPORT

ANNE-METTE VEBER NIELSEN

Evaluerings- rapport

for afprøvningsfasen i
projekt *Få forståelsen
med*

Høje-Taastrup
Kommune

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Evalueringsrapport for afprøvningsfasen i projekt *Få forståelsen med*

Indhold

Projektsamarbejdet.....	3
Overordnede mål og faglige grundpiller	4
Indsatser og aktiviteter afviklet på Mølleholmskolen i første halvår (forløb 1)	5
Erfaringer fra afprøvnningen (forløb 1).....	5
Planlagte justeringer af forløb 1.....	7
Indsatser og aktiviteter afviklet på Mølleholmskolen i andet halvår (forløb 2)	8
Erfaringer fra afprøvnningen (forløb 2).....	8
Planlagte justeringer af forløb 2.....	9
Evalueringsaf det faglige udbytte for lærerteamet på 5. og 6. årgang.....	9
Evalueringsaf det faglige udbytte for eleverne på 5. og 6. årgang.....	10
Hvordan har vi testet effekten af undervisningsforløb 1 og 2?	10
Hvad viser resultaterne?	11
Opsamling.....	15
Formidlingsaktiviteter	16

Projektsamarbejdet

Til at sikre gennemførelsen af det samlede projekt er en styregruppe blevet nedsat. Gruppen har følgende medlemmer:

- Lise Ammitzbøll la Cour (LAC), centerchef for Skole og PPR
- Mads Sode (MS), projekt- og udviklingschef, Institutions- og Skolecenter
- Tina Rønberg Nielsen (TRN), læsekonsulent, Institutions- og Skolecenter, projektleder
- Per Hovmand (PH), skoleleder, Mølleholmskolen
- Anne-Mette Veber Nielsen (AMVN), specialkonsulent, ph.d., Nationalt Videncenter for Læsning, projektkoordinator
- Malene Ringvad (MR), selvstændig konsulent

Til at sikre at planlægningen og gennemførelsen af projektets afprøvningsfase sker i et tæt samarbejde mellem Nationalt Videncenter for Læsning, Mølleholmskolens ledelse samt lærere og vejledere på mellemtrinnet, er en projektgruppe blevet nedsat. Gruppen har følgende medlemmer:

- Tina Rønberg Nielsen (TRN), læsekonsulent, Institutions- og Skolecenter, projektleder
- Anne-Mette Veber Nielsen (AMVN), specialkonsulent, ph.d., Nationalt Videncenter for Læsning, projektkoordinator
- Per Hovmand (PH), skoleleder, Mølleholmskolen
- Lisbeth Apold (LA), læsevejleder, Mølleholmskolen
- Mette Thorup (MT), sprogvejleder, Mølleholmskolen
- Lisette Elisberg Hansen (LEH), matematikvejleder, Mølleholmskolen

Erfaringerne fra samarbejdet i det første projektår er positive. En løbende mail- og telefonkontakt suppleret med projektmøder efter behov har sikret, at de planlagte aktiviteter i projektet er blevet gennemført, at den overordnede tidsplan for projektåret er blevet fulgt, og at koordineringen mellem kommune, skole og centeret har fungeret godt. Det gode samarbejde kommer bl.a. til udtryk ved, at samtlige skoleledere i Høje-Taastrup Kommune har givet tilsagn om at deltage i projektets implementeringsfase i skoleåret 2023-2024.

En forskergruppe bestående af:

- Anne-Mette Veber Nielsen (AMVN), specialkonsulent, ph.d.
- Hanne Trebbien Daugaard (HTD), selvstændig konsulent, ph.d.
- Dorthe Klint Pedersen (DKP), selvstændig konsulent, ph.d.
- Holger Juul (HJ), lektor, ph.d., har haft ansvar for at udvikle, gennemføre og evaluere de fire overordnede indsatser i projektet. Gruppen har i projektets udviklingsfase gennemført følgende aktiviteter:
 - ✓ En systematisk søgning af forskningslitteratur relevant for de faglige forløb. Den viden, der tilvejebringes, skal sikre, at lærere og vejledere får adgang til fremherskende teorier og opdateret viden om *ordtilegnelse*, *inferensdragnin*g og *læseforståelse* samt undervisningsmetoder, der styrker de tre elementer. Forskergruppen skal ligeledes omsætte den tilvejebragte viden til konkrete undervisningsforløb.
 - ✓ En systematisk sprogvidenskabelig analyse af undervisningstekster anvendt i fagene dansk, historie, kristendomskundskab, natur/teknologi og matematik.

Overordnede mål og faglige grundpiller

Ambitionen med projekt *Få forståelsen med* er at udvikle en didaktisk og organisatorisk model (herefter kaldet HTK-modellen), der skal implementeres på kommunens ni skoler. HTK-modellen bygger videre på centrale erfaringer fra projekt *Tag ordet med dig* (<https://www.apmollerfonde.dk/projekter/tag-ordet-med-dig/>) og skal sikre, at strategier til at fremme elevers ordtilegnelse og læseforståelse bliver et fælles fokus i alle fagteams på mellemtrinnet. Et fokus, som lærere og vejledere oplever, at der bl.a. er et udtalt behov for i de autentiske innovative læringsforløb, skolerne løbende udvikler i projekt *Fremtidens Skole* (<https://www.apmollerfonde.dk/folkeskoledonationen/projekter/hoeje-taastrup-kommune/>).

Det kræver en fælles faglig viden, en fælles forståelse og en fælles opmærksomhed hos det samlede lærerteam, hvis strategier til at fremme elevers ordtilegnelse og læseforståelse skal tænkes aktivt ind i undervisningen på tværs af fag. Og det stiller store krav til de professionelle læringsfællesskaber på skolerne. I projektets **afprøvningsfase** skal Mølleholmskolen derfor i samarbejde med Nationalt Videncenter for Læsning og konsulent Malene Ringvad afprøve, evaluere og justere HTK-modellen. Modellen skal skabe de nødvendige didaktiske og organisatoriske rammer for 1) *en fælles faglig opkvalificering af lærere og vejledere på mellemtrinnet* og 2) *et styrket team-samarbejde om integrering af ordtilegnelses- og læseforståelsesstrategier på tværs af fagområder*. I projektets **implementeringsfase** skal alle kommunens skoler implementere modellen i en form, der er tilpasset den enkelte skoles organisering.

Læsefaglige grundpiller

Som deltager i projektet bliver man præsenteret for tre læsefaglige grundpiller, som har været udslagsgivende for, hvordan projektets indsatser og didaktiske redskaber er blevet udformet:

❖ *Forståelse af ord*

- Det er meget svært at forstå tekster, når man ikke forstår de enkelte ord. Derfor vil eleverne være hjulpet af:
 - At blive undervist i udvalgte ord
 - At blive undervist i strategier til ordtilegnelse

❖ *Forståelse af tekster*

- Eleverne skal vide, hvad de skal vurdere deres forståelse op imod. Ellers kan de ikke være kritiske læsere, der anvender deres læseforståelsesstrategier relevant:
 - Stemmer de informationer, jeg får, med det, jeg ved i forvejen?
 - Kan jeg opfylde læseformålet/udføre den stillede opgave?

❖ *Elever med læse- og sprogforståelsesvanskeligheder*

- Særligt elever med læse- og sprogforståelsesvanskeligheder vil profitere af:
 - Genkendelige strukturer i undervisningen og genkendelige roller i par- og gruppearbejder
 - Tydelig modellering af strategier/fremgangsmåder for opgaveløsning
 - Mange gentagelser og hyppig repetition
 - Aktiviteter, der lægger op til sproglig aktivitet og deltagelse

Faglige grundpiller i leder- og vejlederforløb

Leder- og vejlederforløbet bygger på Viviane Robinsons forskning i skoleledelse (*Elevcentreret skoleledelse*, (Dafolo, 2015 samt *Færre forandringer, flere forbedringer*, Dafolo, 2018) og hendes beskrivelse af forudsætnin-gerne for vellykket udvikling af læreres praksis. Tilgangen er, at vi må undersøge den praksis, der allerede er på skolen, og de pædagogiske antagelser, der ligger bag, når vi gerne vil udvikle ny praksis, og at den nye prak-sis må udvikles i tæt dialog med den nuværende. Denne strategi kaldes for en *inddragelsesstrategi*, hvor for-skerne og lederne på skolen inddrager medarbejdernes praksisteorier, dvs. undersøger og går i dialog med de *handlinger*, der kendetegner nuværende praksis, samt de *værdier, overbevisninger, pædagogiske antagelser og materielle vilkår*, der begrunder de professionelles nuværende handlinger, og de konsekvenser, handlin-gerne har for elevernes læring og trivsel. På denne baggrund bygges udviklingsprojekter op, og trinvis arbejder man med forpligtende prøvehandling, der enten af- eller bekræfter relevansen af at implementere nye handlinger i pædagogisk praksis.

Indsatser og aktiviteter afviklet på Mølleholmskolen i første halvår (forløb 1)

Nedenstående skema oplister aktiviteter og deltagergrupper afprøvet i forløb 1. En nærmere beskrivelse af indsatserne fremgår af de bilag, der henvises til i skemaet.

Kursusdag 1 og 2 à hver fire timer for team 5 og 6 samt vejledere (to læsevejledere, sprogvejleder og ma-tematikvejleder) og skolens ledelsesteam (skoleleder og to afdelingsledere)

[Se bilag 1](#)

Testrunde 1 af eleverne på 5. og 6. årgang med nyudviklet testbatteri (i alt seks klasser)

Workshopforløb for ledere og vejledere (1 dag + 3 x 3 timer)

[Se bilag 2](#)

16 lektioners undervisningsforløb med fokus på monitorering og ordtilegnelsesstrategier afviklet i dansk-undervisningen på 5. og 6. årgang

[Se bilag 3](#)

Fem runder fælles faglig forberedelse à hver to timer med fokus på fagene historie, kristendomskund-skab, N/T og matematik

Afprøvning og observation af undervisningslektioner (prøvehandling) forberedt til fælles faglig forbere-delse med efterfølgende læringsåben samtale varetaget af ledere og vejledere

Erfaringer fra afprøvningen (forløb 1)

Centrale erfaringer fra faglærerne vedrørende kursusdagene og redskaberne til deres undervisning

- Kursusdagene følte overvældende, da deltagerne både blev introduceret til CL-strukturer, strategier fra materialet *Tag ordet med dig* samt indsatserne i *Få forståelsen med*.

- Der var for meget indhold, der tog udgangspunkt i lange fagtekster, og for lidt, der tog udgangspunkt i matematiktekster.
- Redskaberne er for omstændelige og ambitiøse og derfor for tidskrævende.

Centrale erfaringer fra undervisningsobservationer og samtaler med faglærerne

- Eksempler på barrierer hos faglærere for oplevelsen af mening med at arbejde systematisk med elevernes læseforståelse:
 - **Mangelfuld indsigt og forudsætninger:** Mange faglærere er ikke fortrolige med de undervisningsprincipper, som indsatsen bygger på, og de giver derfor ikke umiddelbar mening.
 - **Konkurrence med andre behov:** Mange faglærere påpeger vigtigheden af at arbejde systematisk med elevernes læseforståelse, men siger samtidig, at der også er andre ting, som er vigtige.
 - **Kræver for stor en investering af tid:** Selvom lærerne er enige i behovet for indsatsen, er der udbredt tvivl om, hvorvidt det er det værd at investere så meget tid.
 - **Krav om systematik virker fremmedgørende på mange lærere:** For mange lærere virker det overdrevet og unødvendigt at arbejde så systematisk med planlægning og gennemførelse af undervisningen.
 - **Det er elevernes eget ansvar – ikke lærerens:** En faglærer giver udtryk for, at det er bedst, hvis eleverne selv arbejder med deres forforståelse.
 - **"Det dræber motivationen – især hos de dygtigste,"** frygter faglærerne.

Centrale erfaringer fra dansklærerne vedrørende undervisningsforløbet

- Materialer og aktiviteter er generelt relevante og med en passende sværhedsgrad og gruppeaktiviteterne fungerer generelt godt, men materialets omfang skal tilpasses den afsatte tid.

Centrale erfaringer fra ledere og vejledere vedrørende workshopforløb

Som afslutning på afprøvningsfasen har vi forfattet et spørgeskema til de deltagende ledere og vejledere for at få et samlet indtryk af deres oplevede udbytte af arbejdet med den læringsåbne samtale. Den gennemgående oplevelse er, at redskabet er relevant og brugbart, både inden for og uden for projektets rammer. Her følger fire udsagn, der illustrerer dette (de udfyldte spørgeskemaer fremgår desuden af [bilag 4](#)).

- ❖ "Jeg har fået færdigheder i at facilitere samtaler, der skaber et 'læringstryk' hos medarbejderen: noget, som peger fremad, og som understøtter faglig udvikling hos den enkelte på en ligeværdig og respektfuld måde." (leder A)
- ❖ "Jeg vil især benytte mig af den læringsåbne samtale i de situationer, hvor jeg kan være bekymret for en lærers faglige kompetencer i forbindelse med en undervisningssituation, eller hvor jeg kan have en oplevelse af, at en lærer/et lærerteam er fastlåste i deres tilgang til undervisningen. Vi har samtidig i ledelsen talt om at systematisere de læringsåbne samtaler som et greb ind i vejledernes samarbejde/sparring/planlægning med deres kolleger for ad den vej sammen med vores medarbejdere at stille skarp på vores praksis i undervisningen." (leder B)
- ❖ "Jeg tager særligt med mig at være opmærksom på i første omgang at få øje på "antagelser", egne såvel som andres. Dette med henblik på at udfordre disse. At blive bevidst om, at antagelser er

essentielle og første skridt for i en vejlederrolle at bevidstgøre om disse, udfordre disse og i sidste ende skabe en mulighed for en forandring og udvikling ift. den enkeltes måde at angribe undervisningen på." (læsevejleder)

- ❖ "Jeg tager særligt med mig at tage udgangspunkt i, HVAD der skete, og ikke mindst HVORFOR læreren tog disse valg. Det er et super godt udgangspunkt for mange samtaler. Det er vigtigt at turde blive ved med at spørge hvorfor, til man når helt ind til kernen." (matematikvejleder)

Centrale erfaringer vedrørende afviklingen af Fælles Faglig Forberedelse

- På baggrund af afprøvning og tilpasning af forskellige formater nåede projektgruppen frem til følgende model for gennemførelsen af FFF, som alle deltagere har evalueret positivt:
 - Man arbejder med fire overordnede elementer: *forberedelse, feedbacksamtale, afprøvning og evaluerende samtale*
 - *Forberedelse*: Inden man mødes til FFF, har udvalgte lærere forberedt en undervisningsgang med udgangspunkt i en aktuell fagtekst/et aktuelt undervisningsmateriale. De har forberedt sig på et niveau, hvor de kan bede deres vejleder om tre afhentninger = temaer, der kræver sparring.
 - *Feedbacksamtale*: Lærerne, der har forberedt undervisning, deltager i en feedbacksamtale med en vejleder. Der deltager også en observatør.
 - *Afprøvning*: Lærerne, der har forberedt undervisning, afprøver undervisningen inden næste FFF. Der deltager også en observatør, der efterfølgende gennemfører en læringsåben samtale med underviseren.
 - *Evaluerende samtale*: På baggrund af afprøvningsne gennemføres evaluerende samtaler, hvor de øvrige deltagere fungerer som reflekterende team.

Planlagte justeringer af forløb 1

På baggrund af ovenstående erfaringer planlægger projektgruppen af justere forløb 1 inden for følgende temaer:

Kursusdage og redskaber

- Kursusdagene bliver mere målrettede og tilpasset til de enkelte faggrupper:
 - En halv kursusdag for dansklærere og vejledere (målrettet arbejdet med undervisningsforløbet)
 - En halv kursusdag for faglærere og vejledere (målrettet arbejdet med fagtekster i historie, kristendomskundskab, N/T og matematik)
 - En halv kursusdag for det samlede team 5 og 6 samt skolernes tovholdere (målrettet samarbejdet omkring FFF-modellen)
- Lærernes redskaber til at arbejde med *Få forståelsen med*-strukturen i undervisningen forenkles.

Undervisningsforløbet i danskundervisningen

- Undervisningsforløbet justeres, jf. dansklærernes erfaringer, så der bliver bedre overensstemmelse mellem omfang og afsat tid samt bedre muligheder for differentiering i sværhedsgrad og tidsforbrug.

Workshopforløb for ledere og vejledere

- Form og indhold i workshopforløbet fastholdes i vid udstrækning, men inddrager de redskaber for den læringsåbne samtale, der blev udviklet som led i afprøvningsfasen. Dermed målrettes forløbet FFF-modellen, som ledere og vejledere skal tilpasse og facilitere på deres respektive skoler.

FFF-forløb

- FFF-modellen fra Mølleholmskolen fastholdes, men skal tilpasses organiseringen af fælles forberedelsestid på den enkelte skole.

Indsatser og aktiviteter afviklet på Mølleholmskolen i andet halvår (forløb 2)

Nedenstående skema oplister aktiviteter og deltagergrupper afprøvet i forløb 2:

Testrunde 2 af eleverne på 5. og 6. årgang
16 lektioners undervisningsforløb med fokus på monitorering og inferensfærdigheder afviklet i danskundervisningen på 5. og 6. årgang <i>Se bilag 5</i>
Testrunde 3 af eleverne på 5. og 6. årgang
To runder fælles faglig forberedelse à hver to timer med fokus på faget matematik
Afprøvning og observation af undervisningslektioner (prøvehandlinger) forberedt til fælles faglig forberedelse med efterfølgende læringsåben samtale varetaget af ledere og vejledere

Erfaringer fra afprøvningen (forløb 2)

Centrale erfaringer fra dansklærerne vedrørende undervisningsforløbet

- Samlet set har det været for omfangsrigt og tidskrævende at afvikle to ambitiøse, strukturerede og tidskrævende forløb på ét skoleår.
- Sværhedsgraden i materialet er gennemgående for høj.
- Materialet er for komprimeret og kommer til at stresse eleverne.
- Det fungerer, og eleverne har godt udbytte af arbejdet med ordguide, tekstguide og lærerens vejledning (stop op) gennem teksten = elementer fra forløb 1. Sammenhængsguiden har derimod været for udfordrende for mange elever, og i flere klasser er man gået væk fra at arbejde med den = det nye element i forløb 2.

Centrale erfaringer vedrørende afviklingen af Fælles Faglig Forberedelse

- Der er fortsat positiv stemning omkring modellen for afviklingen af FFF.

- Der er fortsat et stort behov for, at faglærerne får mulighed for og støtte til at indarbejde redskaberne fra forløb 1 i deres undervisning i et omfang og i et tempo, der matcher deres forudsætninger.

Planlagte justeringer af forløb 2

På baggrund af ovenstående erfaringer planlægger projektgruppen af justere forløb 2 inden for følgende temaer:

Undervisningsforløbet i danskundervisningen

- Dansk lærerne skal *ikke* introduceres til og gennemføre et nyt undervisningsforløb på 5. og 6. årgang. Frem mod efterårsferien skal de i stedet gennemføre et repetitionsforløb af undervisningen fra forløb 1 i samarbejde med vejlederne. Det skal sikre, at dansk lærerne og vejlederen er godt klædt på til at sparre med faglærerne i det efterfølgende FFF-forløb. Og det skal sikre, at eleverne er fortrolige med de redskaber, som faglærerne efterfølgende skal afprøve i deres egen undervisning.

Co-teaching/medundervisning i FFF-modellen

Vi anbefaler skolerne, at vejledere og evt. dansk lærere får mulighed for at deltage aktivt i faglærernes undervisning for at kunne demonstrere, vejlede og differentiere i overensstemmelse med den enkelte lærers forudsætninger og kompetencer. Et behov, der bl.a. er blevet tydeligt i observation af faglærernes afprøvning af de særligt tilrettelagte undervisningslektioner planlagt i FFF. Ud over samarbejde og sparring omkring opfølgning og evaluering af de særligt tilrettelagte undervisningslektioner er der også brug for samarbejde og styrkelse af faglærernes læreproces, når de arbejder med nye undervisningspraksisser.

Evaluering af det faglige udbytte for lærerteamet på 5. og 6. årgang

Som afslutning på afprøvningsfasen har vi forfattet et spørgeskema til de deltagende lærere for at få et samlet indtryk af deres oplevede udbytte af at deltage i projektet. Den gennemgående oplevelse er, at projektet har givet anledning til værdifuld læring og skabt et bedre udgangspunkt for tværfagligt samarbejde omkring læseforståelsesundervisning i teamet. Men det er også en gennemgående oplevelse, at projektet har været for ambitiøst og tidskrævende og dermed har stillet for store krav til fx lærernes forberedelsestid. Her følger fem udsagn, der illustrerer dette (de udfyldte spørgeskemaer fremgår desuden af [bilag 6](#)).

- ❖ "At jo flere der er vokale, jo flere lærer noget. At jeg kender elevernes læsestrategier (læs bagfra, læs i kontekst osv.)" (lærer i N/T og matematik)
- ❖ "Mere fokus på: Læseformål, Fagord, CL-strukturer. Mere fokus på: Opgavens formål, Repetition, Relevante regningsarter ift. Opgaven. Det har været lærerigt at dykke ned i egen undervisning, men også omfattende tidsmæssigt." (lærer i N/T og matematik)
- ❖ "Jeg har fået meget ud af at deltage i projektet. Jeg har fået mere viden og konkrete redskaber til mit arbejde med læsning. Jeg oplever, at der er en større forståelse mellem kolleger, at læsning også kan/skal understøttes og udvikles i andre fag end dansk." (dansk lærer)

- ❖ "Det har været godt, dvs. relevant og lærerigt, men det har været alt for omfattende både for deltagende elever og lærere." (dansk lærer)
- ❖ "Projektet er super ambitiøst og meget udviklende for elever, lærere, ledere og vejledere. Det er dog mit indtryk, at undervisningsmaterialerne er for omstændige at nå omkring – og senere inkludere – i den almindelige undervisning. Måske er det særligt med den elevgruppe, vi har på Mølleholmen – det tør jeg ikke sige...:" (sprogvejleder)

Evaluering af det faglige udbytte for eleverne på 5. og 6. årgang

Hvordan har vi testet effekten af undervisningsforløb 1 og 2?

Vi har i alt testet eleverne tre gange i løbet af skoleåret 2022-2023 med et testbatteri bestående af fem forskellige testtyper. Eleverne har gennemført hver testtype to gange for at tage en temperaturmåling af deres udvikling, sideløbende med at projektets indsatser er blevet gennemført. Elevernes udvikling på 5. og 6. årgang på Mølleholmskolen (eksperimentgruppen) bliver efterfølgende sammenlignet med elevernes udvikling i samme tidsrum fra udvalgte klasser på 5. og 6. årgang på Borgerskolen (kontrolgruppen). Resultaterne i denne rapport bygger på det samlede resultat for de seks deltagende klasser fra Mølleholmskolen og det samlede resultat for de fire klasser på Borgerskolen.

Vi har gennemført følgende testtyper:

- **Spørgeskema:**
 - Vi spørger ind til elevernes selv vurdering af deres ordkendskab og tekstforståelse i forskellige fag (lukkede spørgsmål).
 - Vi spørger ind til elevernes adfærd, når de møder ord og tekstafsnit, de ikke forstår, under selvstændig læsning (åbne spørgsmål).
- **Forståelsesmonitorering på ordniveau:**
 - Vi beder eleverne læse fem korte tekster, hvori vi har indarbejdet i alt 60 målord, som vi forventer vil være helt eller delvist ukendte for elever på 5. og 6. klassetrin. Eleverne skal undervejs markere de ord, de vurderer, at de *ikke* kender.
- **Brobyggende inferenser:**
 - Vi beder eleverne læse sætninger, hvori der er udeladt enkeltord. Elevernes opgave er at vælge det ord af tre mulige, der bedst passer ind i sammenhængen.
- **Årsagsinferenser:**
 - Vi beder eleverne læse 19 korte tekster. Til hver tekst er der knyttet to udsagn, hvortil de skal svare enig/uenig/ved ikke.
- **Tekstforståelse:**
 - Vi beder eleverne læse fagteksten *Kvindelige sørøvere* og svare på læseforståelsesspørgsmål ved at vælge den bedst egnede af fire valgmuligheder.

Opmærksomhedspunkter

I det testbatteri, eleverne har gennemført, indgår udelukkende eksperimentelle tests, dvs. tests, vi har udviklet til netop dette projekt, og som derfor ikke er endeligt afprøvede. Det betyder, at vi ikke har normer at sammenligne resultaterne med.

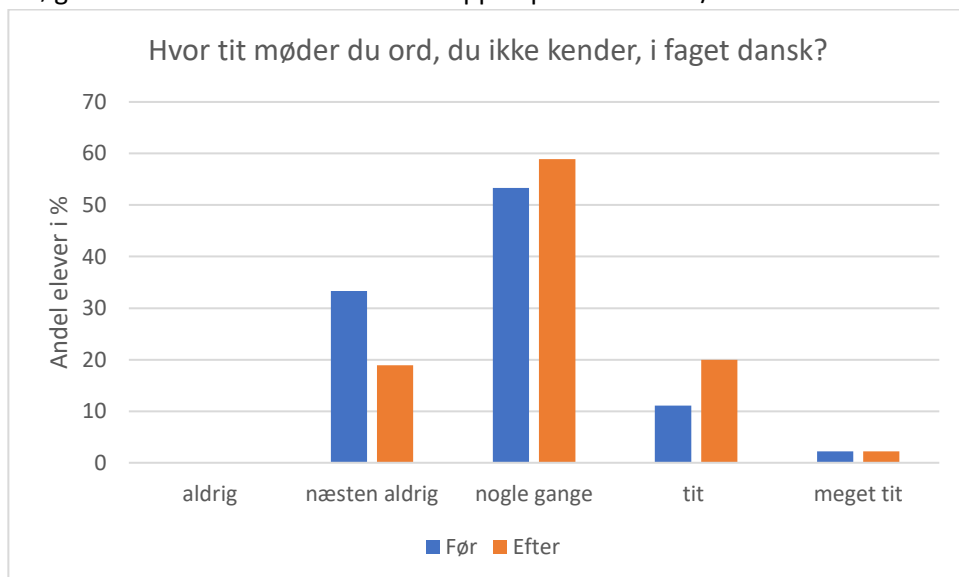
I tolkningen af gruppe- og klasseresultater fra præ- til posttest er det vigtigt at medregne, at de to undervisningsforløb også er eksperimentelle. De er udviklet og afprøvet som led i afprøvningsfasen på Mølleholmskolen. Baseret på de foreløbige erfaringer er det nødvendigt med en del tilpasninger af forløbene, både når det gælder omfang, sværhedsgrad og differentieringsmuligheder. Derudover har gennemførelsen i flere klasser været udfordret af fx lærerskift undervejs, hvilket betyder, at vi må forvente, at undervisningen er blevet gennemført med både forskellig kvantitet og kvalitet på tværs af de seks klasser.

Hvad viser resultaterne?

Elevernes selv vurdering af deres ordkendskab og tekstforståelse i dansk før og efter forløbene

Vi har stillet eleverne følgende spørgsmål: *Hvor tit møder du ord, du ikke kender, i faget dansk?*

Nedenstående diagram viser, hvordan elevernes svar fordeler sig før og efter undervisningsforløbet. Det hyppigste svar er "nogle gange" efterfulgt af "næsten aldrig" og "tit". Diagrammet viser også, at der sker en forskydning i elevernes svar *efter* det samlede undervisningsforløb i retning af, at de angiver oftere at møde ord, de ikke kender. Den tendens stemmer godt overens med det fokus, der har været i undervisningsforløb 1, om at øge elevernes bevidsthed om at stoppe op ved ukendte/udfordrende ord.

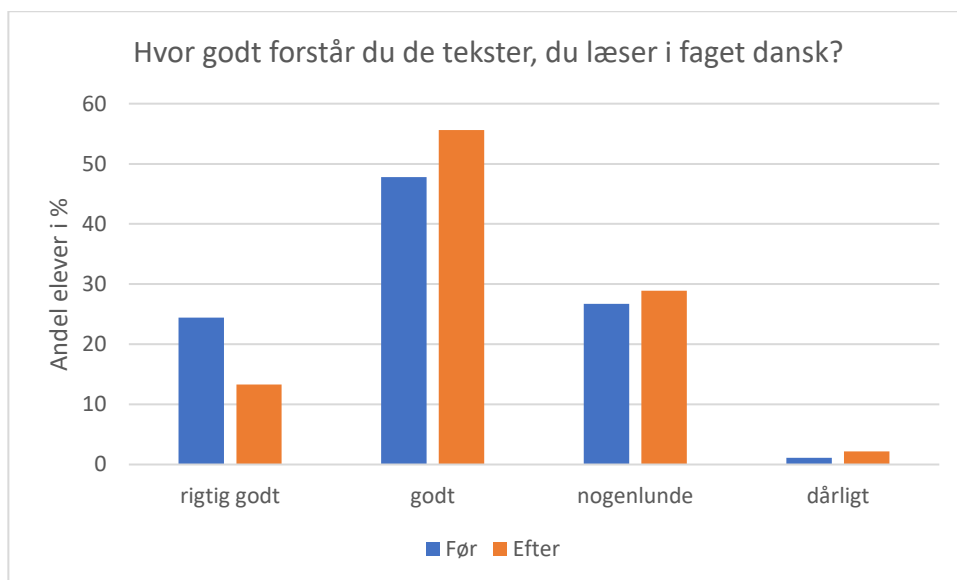

Vi har ligeledes spurgt eleverne: *Hvor godt forstår du de tekster, du læser i faget dansk?*

Nedenstående diagram viser, hvordan elevernes svar fordeler sig før og efter undervisningsforløbet. Det hyppigste svar er "godt" efterfulgt af "nogenlunde" og "rigtig godt". Også her sker der en mindre forskydning i elevernes svar *efter* det samlede undervisningsforløb i retning af, at de angiver oftere at forstå teksterne godt

frem for rigtig godt. Den tendens stemmer godt overens med det fokus, der har været i begge undervisningsforløb, om at øge elevernes bevidsthed om deres forståelse af tekstafsnit, mens de læser. Det øgede fokus gør, at eleverne bliver mere bevidste om, at der er afsnit i teksterne, de ikke forstår, hvor de måske tidligere ville have læst mere ukritisk hen over dem.

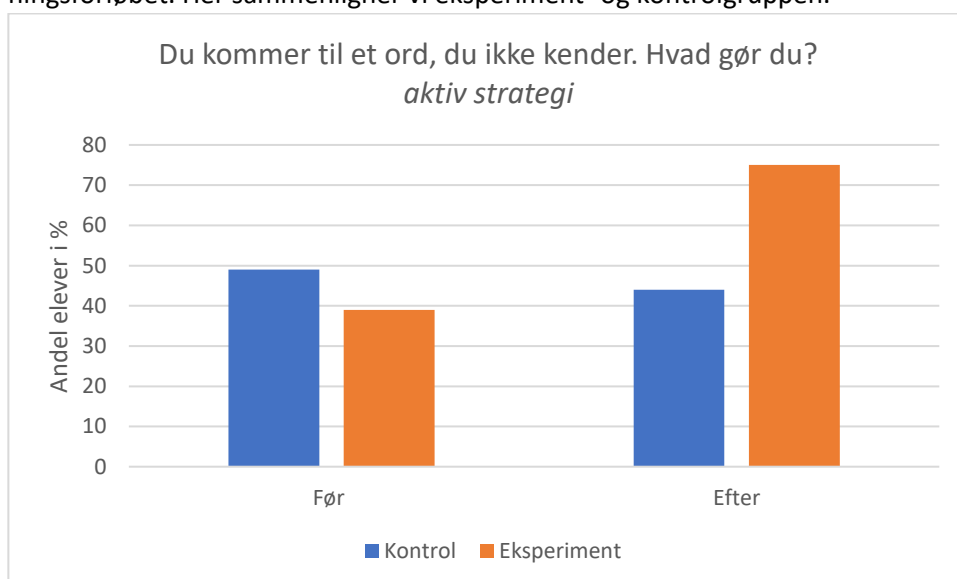

Elevernes angivelse af strategibrug før og efter forløbene

Vi har bedt eleverne om at svare skriftligt på følgende spørgsmål: *Du kommer til et ord, du ikke kender. Hvad gør du?*

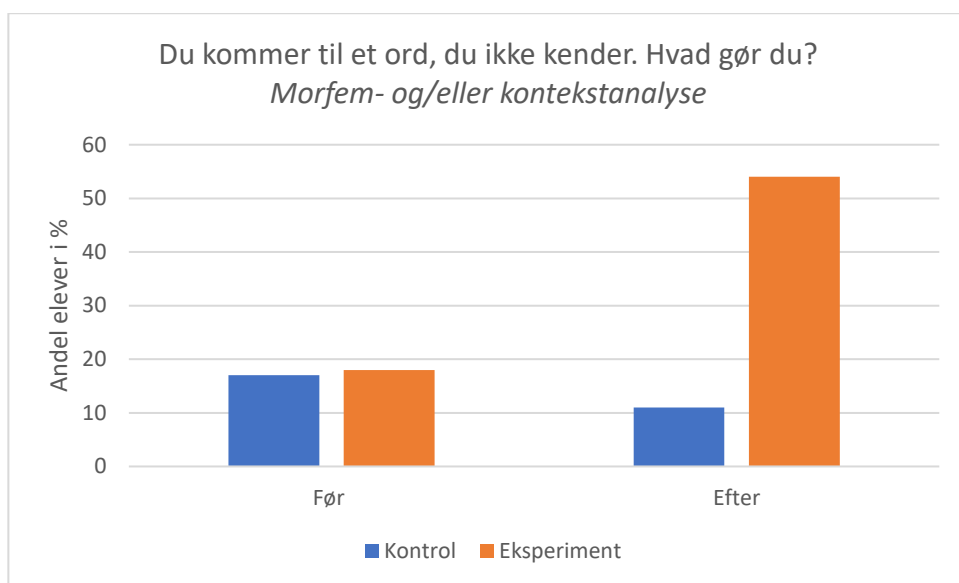
Vi har bl.a. opgjort, hvor mange elever der angiver, at de vil anvende en *aktiv strategi*, dvs. enten genlæser, gentager, slår ordet op på nettet/i en ordbog, afprøver morfem- og/eller kontekstanalyse.

Nedenstående diagram viser, hvor stor en andel elever der har angivet en aktiv strategi før og efter undervisningsforløbet. Her sammenligner vi eksperiment- og kontrolgruppen.

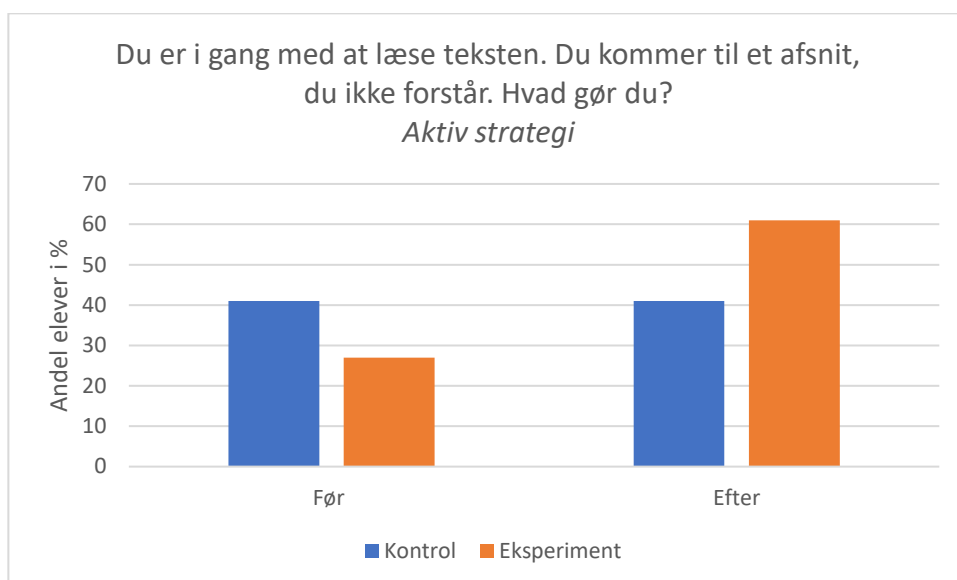
Diagrammet viser en tydelig effekt af de eksperimentelle undervisningsforløb. Før undervisningen angiver 39 % af eleverne på Mølleholmskolen, at de vil anvende en aktiv strategi, mens andelen er 75 % efter undervisningen. I kontrolgruppen er andelen derimod stabil på henholdsvis 49 % og 44 % før og efter undervisningen. Vi har også opgjort, hvor stor en andel elever der angiver at anvende morfem- og eller kontekstanalyse, som de er blevet undervist i. Nedenstående diagram viser igen en tydelig undervisningseffekt. Kun 18 % af eleverne på Mølleholmskolen angiver at anvende morfem- og/eller kontekstanalyse før undervisningen, mens tallet er steget til 54 % efter undervisningen. I kontrolgruppen er andelen derimod faldet en smule. Her er det vigtigt at huske, at samtlige klasser på begge skoler tidligere er blevet undervist efter *Tag ordet med dig*-materialet.

Vi har også bedt eleverne om at skrive et svar til følgende spørgsmål: *Du er i gang med at læse teksten. Du kommer til et afsnit, du ikke forstår. Hvad gør du?*

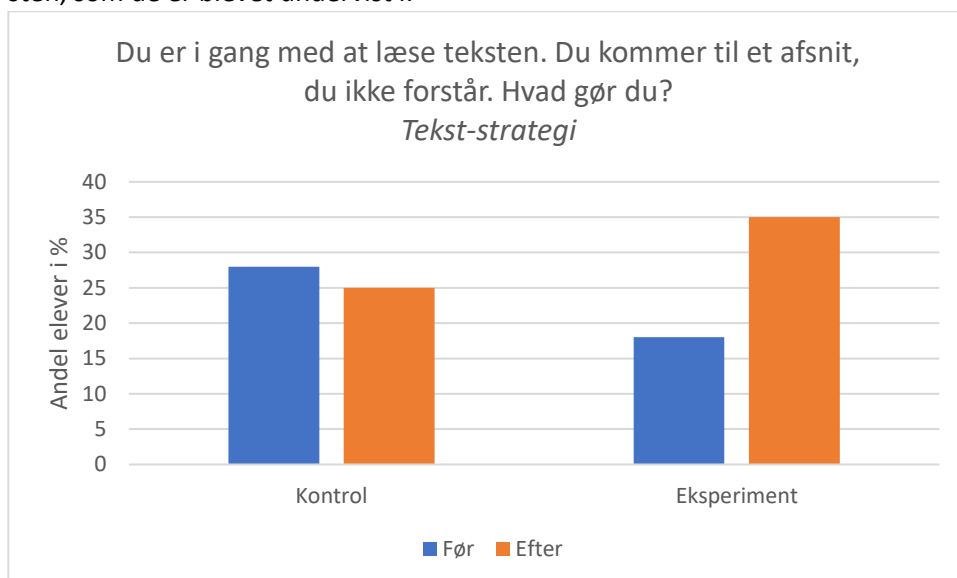
Vi har bl.a. opgjort, hvor mange elever der angiver, at de vil anvende en *aktiv strategi*, dvs. enten slår ord op på nettet/i en ordbog, afprøver morfem- og/eller kontekstanalyse, finder hjælp i teksten, forsøger en inferensstrategi eller bruger guiderrollerne.

Nedenstående diagram viser, hvor stor en andel elever der har angivet en aktiv strategi før og efter undervisningsforløbet. Her sammenligner vi eksperiment- og kontrolgruppen.

Tendensen er den samme som ved det foregående spørgsmål. Mens andelen af elever i kontrolgruppen er stabil ved før- og eftertest (41 %), sker der en stigning fra 27 % til 61 % i eksperimentgruppen.

Sammen tendens gør sig gældende, når vi opgør, hvor stor en andel elever der forsøger at finde hjælp i teksten, som de er blevet undervist i:

Forståelsesmonitorering på ordniveau

Ideen med denne test har været at undersøge, hvorvidt eksperimentgruppen i højere grad bliver opmærksomme på ukendte/udfordrende ord under deres selvstændige læsning sammenlignet med kontrolgruppen. Vi har derfor opgjøret, hvor stor en procentdel af målordene de markerer som ukendte, mens de læser, før og efter undervisningsforløb 1.

Resultaterne viser, at eksperimentgruppen gennemsnitligt markerer tæt på den samme andel ord ved før- og eftertesten, mens der sker et fald hos kontrolgruppen. Vores umiddelbare tolkning af dette mønster er, at eleverne i eksperimentgruppen i højere grad end kontrolgruppen har kunnet se meningen i at gennemføre denne test to gange inden for et relativt kort tidsrum, fordi den tester en opmærksomhed, som de netop har arbejdet med. Vores data peger således på, at kontrolgruppen er mere upålidelige i deres besvarelse ved posttesten, end de er ved prætesten, mens det samme ikke gælder for eksperimentgruppen. Mere specifikt kan vi se, at sammenhængen mellem, hvordan eleverne klarer sig på testen af forståelsesmonitorering, og hvordan de klarer sig i det øvrige testbatteri, er væsentligt dårligere ved eftertesten end ved førtesten i kontrolgruppen, men ikke i eksperimentgruppen.

Brobyggende inferenser

Med denne test har vi ønsket at undersøge, hvorvidt eleverne bliver bedre til at danne brobyggende inferenser efter at have deltaget i undervisningsforløb 2. Når vi sammenligner resultaterne for eksperiment- og kontrolgruppen på henholdsvis 5. og 6. årgang, ser man en mindre og sammenlignelig fremgang i de to grupper på 5. årgang, mens man kun ser en fremgang i eksperimentgruppen på 6. årgang. Forskellen mellem grupperne er dog begrænset og ikke signifikant.

Årsagsinferenser

Med denne test har vi ønsket at undersøge, hvorvidt eleverne bliver bedre til at danne årsagsinferenser efter at have deltaget i undervisningsforløb 2. Når vi sammenligner resultaterne for eksperiment- og kontrolgruppen på henholdsvis 5. og 6. årgang, ser man kun mindre og sammenlignelige fremgange i de to grupper på begge årgange.

At der ikke er en effekt at spore på de to inferenstests stemmer umiddelbart overens med tilbagemeldingerne fra dansklærerguppen om gennemførelsen af forløb 2.

Tekstforståelse

Med denne test har vi ønsket at undersøge elevernes udvikling i tekstlæseforståelse i den periode, hvor indsatsene er blevet afprøvet. Når vi sammenligner resultaterne for eksperiment- og kontrolgruppen på henholdsvis 5. og 6. årgang, ser man kun mindre og sammenlignelige fremgange i de to grupper på begge årgange. Afprøvningen af indsatsene har således ikke ført til et generelt boost af elevernes læseforståelse af fagtekster sammenlignet med en kontrolgruppe. Men det er naturligvis et langsigtet mål, at det fortsatte arbejde med at implementere *Få forståelsen med*-redskaberne på tværs af fag over tid vil styrke elevernes generelle tekstforståelse.

Opsamling

Vurderet på de samlede elevresultater synes vi i afprøvningsfasen særligt at være lykkedes med at klæde eleverne på til en mere aktiv læseindstilling samt at udvide og kvalificere elevernes bud på, hvad de kan gøre, når de støder på ord og tekster, de ikke umiddelbart forstår. Det er et vigtigt afsæt for det videre arbejde med at implementere *Få forståelsen med*-strukturen på tværs af fag, herunder elevernes fortsatte arbejde med ord- og tekstguiderollerne under læsning af fagtekster. Derimod er vi ikke lykkedes med at tilrettelægge et undervisningsforløb målrettet inferensfærdigheder, der matchede elevernes behov i intensitet og sværhedsgrad, eller som gav anledning til et robust udbytte for eleverne.

Formidlingsaktiviteter

Arbejdet med udviklings- og afprøvningsfasen er foreløbigt mundet ud i nedenstående afholdte og planlagte formidlingsaktiviteter:

Gennemførte oplæg:

- To oplæg på konferencen Ord22 arrangeret af Uddannelsesforbundet og STUK
 - Efterfølgende er det ene oplæg omsat til en film og en artikel på emu.dk:
<https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgrupper/ordblindhed/fagtekster-sender-elevers-sprogforstaaelse-paa-arbejde>
- Netværksdag for læsekonsulenter arrangeret af KL og STUK (*se program i bilag 7*)

Planlagte oplæg:

- Oplæg på Læsevejlederdagene arrangeret af Landsforeningen for Læsepædagoger

Planlagte artikler:

- Artikel om udvikling og afprøvning af guideroller i tidsskriftet *Læsepædagogen* (udkommer uge 47, 2023)
- Artikel om Mølleholmskolens erfaringer fra pilotprojektet i skolelederforeningens blad *Plenum* (udkommer i efteråret 2023)
- Videnskabelig artikel om nyudviklet test af elevers monitorering på ordniveau